

NOVÝ OBOR DS NA PDF UP OLOMOUC PEDAGOGICKÉ PORADENSTVÍ A ŠKOLSKÝ MANAGEMENT

VÁCLAV KLAPAL

Naše pedagogická fakulta – stejně jako jiné – není orientována pouze na přípravu budoucích učitelů základních a středních škol, ale např. od 70. let už probíhá formou dálkového studia tak zvané pedagogické minimum pro mistry odborného výcviku, které je dnes známo pod zkratkou DPS MOV (doplňkové pedagogické studium pro mistry odborné výchovy). I nadále zde získávají pedagogickou kvalifikaci absolventi středních odborných škol a učilišť, kteří pracují jako mistři odborné výchovy.

Tito lidé pociťují, že sice mají odborné zázemí, ale chybějí jim dovednosti předat je učňům. Proto studují již zmíněný čtyřsemestrální obor DPS MOV. Úroveň absolventů závisí samozřejmě jak na kvalitě příslušného studijního programu, tak na úrovni samotné VŠ a jejich učitelů, tak i na kvalitě posluchačů samotných. Netvrdím, že po roce 1990 došlo k zásadnímu zlomu v úrovni uchazečů o studium DPS MOV, ale jistý posun k lepšímu jsme zaznamenali.

Zlomovým se stal rok 1994, kdy jsme začali organizovat studium DPS MOV na základě dohody se Školským úřadem v Ústí n. Orlicí (zastoupeném Mgr. K. Peškou, zástupcem ředitele ŠÚ) v České Třebové. Učitelé PdF UP tehdy dojížděli za studenty-mistry odborné výchovy na Střední průmyslovou školu železniční. A mezi přihlášenými bylo i 12 inženýrů, kteří podle tehdy ještě platné vyhlášky dostali osvědčení pro učitelství odbornému předmětu, pro který měli diplom. Ti svou úroveň pozvedli latku pro všechny ostatní. Přítomnost těchto inženýrů ve společném studiu s mistry nakonec vyústila do teze, kterou právě mistři zdůvodňovali požadavek na zvýšení své kvalifikace dalším studiem. (Tvrdili: „Když mistr a inženýr učí totéž a stejným způsobem, mají rozdílný plat, protože mají vysokoškolské vzdělání.“) S požadavkem o zřízení vysokoškolského studijního oboru právě pro mistry odborného výcviku se obrátili na katedru pedagogiky s celoškolskou působností PdF UP, která zaštiťuje a z velké části realizuje DPS MOV. Vedení katedry rozhodlo, že na jejich požadavek odpovíme formou grantu MŠMT z Fondu rozvoje VŠ. V jeho tematickém okruhu č. 4, kód 58 - 02 byla nabídka koncipování nového studijního oboru, který jsme pracovně nazvali „Pedagogické poradenství a školský management“.

Odpovědným řešitelem, zodpovědným za provedení výzkumů, technické a organizační zabezpečení projektu, podání grantové přihlášky, koordinaci spolupráce s ostatními katedrami, za „ohlídání“ termínů a finance jsem byl já. Další členové řešitelského týmu:

Prof. PhDr. Václav Kovářiček, CSc. vypracoval koncepci oboru pedagogické poradenství a profilu absolventa.

Doc. PhDr. Otto Obst, CSc. vytvořil koncepci oboru školský management a požadavky na předpoklady a k přijetí uchazeče, dále pak zpracoval okruhy pro závěrečné bakalářské zkoušky.

Pilotní výzkum jsme realizovali na učňovských zařízeních okresu Ústí n. Orlicí – celkem 24 zařízení. Jeho cílem bylo vyhodnotit potřebnost zamýšleného oboru. Jaké tento výzkum přinesl údaje? Vybírám některé:

1. Ne všichni vedoucí pracovníci vidí u svých mistrů odb. výchovy potřebu jejich dalšího vzdělávání. 91,7% z nich však odpovědělo kladně.
2. Pokud jde o formu zamýšleného oboru, bylo 16,6% pro magisterské, 83,3% respondentů pro bakalářské studium. Z těchto 83,3% však 58,3% požadovalo možnost pokračovat dále studiem magisterským.
3. 91,7% z dotázaných usoudilo, že nutným předpokladem ke studiu bude ukončené DPS MOV.
4. 91,7% vedoucích pracovníků je ochotno uznat absolvování navrhovaného oboru jako zvýšení kvalifikace a přiznat i vyšší plat. 8,3% je proti jakémukoliv studiu, neboť absolventi by tím zvyšovali mzdové náklady učiliště.
5. 75% respondentů soudí, že vyšší vzdělání a titul bakaláře zajistí zařízení u veřejnosti větší prestiž, lepší konkurenceschopnost a viditelnější image.
6. Největší rozrůzněnost panovala v odpovědích na otázku, kdo by měl uvedený obor studovat. Zatímco ve výše uvedených bodech se potvrzovaly naše hypotézy, v tomto bodě se naše hypotéza o tom, že by to měli být zástupci ředitelů pro odborný výcvik a vedoucí mistrů, nepotvrdila. Hypotézu podpořilo 33,3% ředitelů, stejný počet odpovědí získala varianta nechat studium na zvažení všem.

Po pilotním výzkumu jsme vypracovali grantové zadání, poslali ho na MŠMT a po přijetí jsme začali práce na řešení úkolu, především na vypracování kurikul jednotlivých předmětů studijního oboru. Na řešení jsme spolupracovali i s jinými katedrami PdF UP – psychologie, antropologie a zdravotvědy, střediskem didaktické techniky, střediskem jazykové přípravy atd. Úkol jsme úspěšně obhájili a na jaře 1997 byl obor „pedagogické poradenství a školský management“ zařazen do nabídky dálkového studia na PdF UP Olomouc.

Absolvent tohoto oboru má umět poradit s problematikou vyučování a psychologických zvláštností učňovského věku svým kolegům – mistrům. V případě zařazení na vedoucí místo si musí umět poradit i s vedením menšího kolektivu se vším, co k tomu náleží. Proto jsou do studijního programu zařazeny tyto předměty (v závorce je počet hodin a způsob ukončení):

1. ročník:

základy pedagogiky (20, Zk), biologie člověka a zdravotnická prevence (20, Zk), psychologie obecná a vývojová (30, Zk), psychologie pedagogická a sociální (15, Zk), obecná didaktika (20, Zk), výběrová disciplína (10, K) a cizí jazyk (Z).

2. ročník:

teorie výchovy (15, Zk), sociální pedagogika (15, Zk), pedagogická diagnostika (15, Zk), úvod do managementu (15, Zk), školský management (20, K), právní základy řízení školy (20, K), výběrová disciplína (10, K), cizí jazyk (5, Zk).

3. ročník:

Psychologie práce (10, K), psychologická diagnostika (15, Zk), školní poradenství (15, Zk), finanční management (20, K), vzdělávací management (15, Zk), andragogika a personální práce (20, Zk), výběrová disciplína (10, K), praxe (20, Z).

Výběrové disciplíny: ekologie člověka, výchova ke zdravému životnímu stylu, výchova k manželství a rodičovství, komunikativní dovednosti, sociální patologie mládeže.

V roce 1997 byl také studijní obor otevřen. Přijímacích pohovorů na obor pedagogické poradenství a školský management (studijní oddělení ho vede pod zkratkou PEDMAN) se zúčastnilo 183 uchazečů, v roce následujícím jsme na tento obor mohli vybírat z 162 zájemců. Zájem tedy zatím klesal každým rokem cca o 20 lidí. Letos se o studium oboru uchází 143 lidí. Každý rok je přijímáno 25 posluchačů, je zde ovšem dosti značná „úmrtnost“. Ta snad ani není zapříčiněna náročností oboru a učitelů, ale podílí se na ni také fakt, že některá učiliště musí propouštět, jiná zanikají či se slučují. A tak např. z 25 posluchačů toho prvního ročníku jich pokračuje ve druhém už jen 16. 5 posluchačů ukončilo studium z důvodu změny zaměstnání, 4 pro studijní obtíže.

Zatím nemůžeme říci, jak se vystudování oboru a tím získaná kvalifikace uplatní na trhu práce. Podle minulého i současného zájmu však soudíme, že je vítanou příležitostí pro mistry odborného výcviku získat vyšší vzdělání, a tím i předpoklad pro pokročení ve své kariéře. Domníváme se, že tím je náš grant obhájěn podruhé – v praxi.

AUTOR – KONTÁKT:

PaedDr. Václav Klapal, Dr.,

Katedra pedagogiky s celoškolskou působností Pedagogické fakulty UP

Olomouc